

**Základná škola s materskou školou Pavla Demitru
Centrum II č 87 Dubnica nad Váhom**

**Vnútoraná smernica 1/2024
k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach na základe Smernice č. 36/2018 MŠ SR**

Január 2024

Mgr. Rastislav Hájek

Článok 1

Úvodné ustanovenie

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov (ďalej len „žiak“), možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove sa vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade so Smernicou MŠVVaŠ SR č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

Článok 2

Charakteristika šikanovania

1. Šikanovaním rozumieme správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrasovanie iného žiaka alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine

žiacov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

2. Podstatou šikanovania je najmä:

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou
- d) opakované útoky agresora.

3. Šikanovanie sa môže prejavovať:

a) v priamej forme- fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrasovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním,

b) v nepriamej forme- prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

4. Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrasovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

5. Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb, g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu

Článok 3

Trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie môže nadobúdať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu (§ 49 zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) alebo priestupku proti majetku (§ 50 zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) .

2. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin v zmysle zákona č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon (ďalej Tz):

- a) ublíženia na zdraví (§ 155 Tz),

- b) obmedzovania osobnej slobody (§ 183 Tz),
- c) lúpeže (§ 188 Tz),
- d) vydierania (§ 189 Tz),
- e) hrubého nátlaku (§ 190 Tz),
- f) nátlaku (§ 192 Tz),
- g) porušovania domovej slobody (§ 194 Tz),
- h) sexuálneho násillia (§ 200 Tz),
- ch) sexuálneho zneužívania (§ 201 až 201b Tz),
- i) krádeže (§ 212 Tz),
- j) neoprávneného užívania cudzej veci (§ 215 Tz),
- k) poškodzovania cudzej veci (§ 245 Tz),
- l) nebezpečného vyhrážania sa (§ 260 Tz),
- m) nebezpečného prenasledovania (§ 360a Tz),
- n) výroby detskej pornografie (§ 368 Tz),
- o) rozširovania detskej pornografie (§ 369 Tz),
- p) prechovávanlia detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení (§ 370 Tz),
- q) ohovárania (§ 373a Tz).

Článok 4

Prevencia šikanovania

1. Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou

a) súčasli výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém:

- I. osobný a sociálny rozvoj,
- II. mediálna výchova,
- III. multikultúrna výchova,
- IV. ochrana života a zdravia,
- V. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
- VI. výchova k občianstvu,
- VII. boj proti extrémizmu,
- VIII. výchova k manželstvu a rodičovstvu;

b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

2. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

3. Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

- a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
- b) zamestnancov školy príslušnej školy,
- c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

4. Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania.

Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä:

- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
- b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
- c) určuje v školskom poriadku pravidlá správania sa vrátane sankcií za ich porušenie a pravidlá používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
- d) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- e) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- f) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, žiakov, zákonných zástupcov žiaka, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa, zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- g) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- ch) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania

- i) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- j) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra CPP v Dubnici nad Váhom a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne, OR PZ v Dubnici nad Váhom a Mestskou políciou v Dubnici nad Váhom, KR PZ v Trenčíne,
- k) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu (žiacky parlament), radu školy a zriaďovateľa.

Článok 5

Metódy riešenia šikanovania

1. Odhaľovanie šikanovania býva veľmi ťažké, najdôležitejšiu úlohu pri odhalení šikanovania zohráva atmosféra dôvery a riešenie problému pokojnou cestou, na pokojnom mieste a s dostatkom času.
2. Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania
 - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
 - c) vykonáva opatrenia na zabránenie novej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
 - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
 - e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
 - f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
 - g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie,
 - h) kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa, zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu, zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
 - ch) kontaktuje miestne príslušné centrum,

- i) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- j) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- k) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- l) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu

Článok 6

Opatrenia na riešenie šikanovania

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, budú sa používať tieto opatrenia:

1. Opatrenia pre obeť šikanovania:

- a) odporučiť rodičom/zákonným zástupcom žiaka/žiačky vyhľadať odbornú starostlivosť (CPP v Dubnici nad Váhom) pre žiaka aj rodičov žiaka,
- b) zorganizovať skupinový intervenčný program v spolupráci s CPP v Dubnici nad Váhom,
- c) zaistiť bezpečie obeť,
- d) zabezpečiť informovanie a poradenstvo o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 5 odsek 2.

2. Opatrenia pre agresorov:

- a) odporučiť rodičom/zákonným zástupcom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť (CPP v Dubnici nad Váhom),
- b) preložiť agresora do inej triedy,
- c) uložiť opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 školského zákona:
 - napomenutie alebo pokarhanie triednym učiteľom,
 - pokarhanie riaditeľom školy,
 - znížená známka zo správania,
 - podmienené vylúčenie,
 - vylúčenie zo štúdia.

3. Opatrenia v mimoriadnych prípadoch (napr. naplnenie skutkovej podstaty trestného činu, ublíženia na zdraví resp. ohrozenia na živote) resp. opakujúcich sa prípadoch):

- a) odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt v diagnostickom centre,
 - b) oznámiť príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – oddeleniu sociálno- - právnej kurately za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov,
 - c) oznámiť príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný čin naplňujúci skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu.
4. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Článok 7

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

1. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania, spáchania trestného činu uvedeného alebo opakovane páchal priestupky v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť
 - a) podozrenie podľa odseku 1,
 - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 6 alebo článku 7.

Vypracoval Mgr. Rastislav Hájek

Týmto sa ruší vnútorná smernica č. 1/2018 z 1.9.2018

Táto smernica nadobúda účinnosť dňa 1.1. 2024

Mgr. Oto Bača
riaditeľ školy